

4. Bibliographie der Schriften

Lærdom Om Et christeligt Levnets Begyndelse, Som indeholder fire Deelee: 1. En grundig Anviisning til sand bod og troe paa Gud. 2. En enfoldig ...

Francke, August Hermann

Kopenhagen, 1725

Den fierde Deel. En kort Prøve, om man har den sande troe paa Christum i sig eller ey.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Den fjerde Deel.

En kort Prøve, om man har
den sande troe paa Christum
i sig eller ey.

S. I.

Mend skönt det vel ikke var fornøden, at sette her en særdeles Anviisning til en grundig troens prøve, der som man ifkun vilde prøve sin Christendom uden hyflerie efter det, som tilforn er sagt; saa skal dog til des mere overtyelse og beviisning et eller andet kiendetegn af den hellige skriftes vidnesbyrd tilføyes, hvor efter enhver for Gud kand randsage, om hand har den sande levende og af Guds Aand forarbejdede kraftig troe i sig boendes eller ey, efterdi mange christne i vore tiider rose sig af troen med munden, men des verre, snart aldrig har smaget noget af de herlige egenskaber, krafter og bevægelser, som den levende troe fører med sig.

S. 2.

Derfor er ikke alt det troen, som mennesket giver ud for troe. Mangen holder i sin
dum

dumbhed det for troen, naar hand veed at sige frem de tre hoved-artikler i den christel. troe og historierne om Christi piine og død, dette bliver saa lunge kun en blot mund-bekjendelse, indtil Guds Aand har forandret denne viden skab til et ret væsen og en levendes kraft. En anden holder maaskee, det for sin troe, hvad man ellers kalder Religion eller troes bekjendelse, og naar hand er i denne Religion udvortes fød og opdragen, tænker hand, nu har hand den rette troe, og fandt det ikke feyle hannem paa hans salighed, da dog denne titel og navn ikke nær er nok, men drager kun en større fordømmelse efter sig, dersom man ikke vandrer værdeligen der efter; thi ikke det blotte navn af den reene Religion gjør os salige, men den giørlige troe, som indpoder og indliver mennisket i Christum og gjør ham i hannem til et nyt creatur, 2. Cor. 5. v. 17. Mangen, naar hand hører, at Christus er død for alle mennisker, og at hans død er en hver som troer paa ham, en aarsag til den evige salighed, gaaer blind hen til, og gjør sig en fast indbildning og tanke i sit hoved om Christo, og forlader sig paa hans blod og fortieneste, men bliver der hos altid i sin gamle natur staaende, og holder denne selvgiorde Christi fortienestes tilegnelse for den sande troe, menendes, hand er der

med

med retferdig, da det dog kun er menniskens eget værk, og dievelens bedragelse, hvor med hand fører de arme sieler i sikkerhed til helvede. Thi vi skal ikke allene tilegne os Christi blod, men ogsaa formedelst det samme lade vore samvittigheder renses fra synden og de gjerninger, til at tiene den levende Gud, Ebr. 9. v. 14. Hvo derfor fattes denne Christi blods kraft og virkning, nemlig, den daglig samvittigheds renselse, den fattes ogsaa dens tilegnelse, eller den er falsk og bedragelig, og saaledes fattes den sande troe, formedelst hvilken vi skulle imodtage Christi blod og fortieneste, og gjøre os den til egen.

S. 3.

Men den sande troe paa Christum kand ikke saa vel med ord udtrykkes, som i kraften forfares, fordi det er den Hellig Aands overnaturlige gierning og forarbejdelse. Dog kand man let formedelst kiendte tegn adskille den sande troe fra den vrang og falske mund, og hykelske troe.

Thi (I) Holder den sande troe gienløsningen og Jesu Christi fortieneste høi og dyrebare, ja for den allerstørste skat i himmelen og paa jorden, imod hvilken al verdens rigdom, gods, høiher og ære mindre er at regne end en liden draabe

D

be

be imod det u-udtømmelige haf, hvor efter man skulde løbe tusinde mile, ja til verdens ende paa idel naale-spiger, og lade liv og levnet der over, som de fiere apostle have giort, hvilke for Jesu Christi dyrebare navns og bekiendelses skyld, villig have ladet sig binde og slaae ihjel; derfor naar de har vildet advare deres tilhørere for synden, og formane dem til Gudsfrøgt og et christeligt levnet, da har de ikke vidst at bruge større og vigtigere vidnesbyrds grund, end de der ere tagne af Jesu Christi dyrebare og blodige fortieneste. I. Cor. 6. v. 20. Cap. 7. 23. I. Petri. I. v. 18, 19. Ebr. 9. v. 12, 13, 14. Saaledes jo dyrebare og kosteligere Christus bliver os i sin mandoms paatagelse, lidelse, død og opstandelse, jo herligere og klarere er vor troes vidnesbyrd: derfor vidner Petrus. I. Ep. 2. v. 7. At den hjerne-steen, Kristus er kostelig for dem som troe. Jo mere nu menisket voxer i troen, jo kosteligere skal Kristus blive hannem, at hand ogsaa for Christi og hans kundskabs ypperligheds skyld, agter med Paulo alt for skade og dynd. Phil. 3. v. 8. Og ved saadan kraftig erkjendelse undflyer denne verdens ureenheder 2. Pet. 2. v. 20. Og da maa hand være forsikret, at den sande troe paa Christum boer i hannem.

(2) Giver den sande troe fryd og trøst i hiertet. Thi hand betragter, at man ved Christi dyrebare blod fra synden og syndens straf og dievelens vold saa naadig er igienløst, hvor fra os ellers intet i evighed havde fundet hielp: hand roser og fortæller med glæde om de dyrebare liggendefæ, og de velsgierninger, som ere ham formedelt Christi blod forhyrvede, og formedelt troen ere blevne hans egne; som ere: naade og forligelse med Gud, syndernes forladelse, og allehaande aandelige velsignelser i de himmelske gode ting, allehaande guddommelige kraft, hvad som tiener til livet og en guddommelig omgiengelse, ja aldeles Guds børns udfaarelse, og den evige herligheds arv. Derom svinger og siger hand, hvoreledes dette altsammen i daaben er hannem skienket, og i evangelti ord aabenbaret; hand tager snart et, snart et andet sprog af Guds ord for sig, som handler om saadanne velgierninger, plukker de samme som et vellugtende blomster, og glæder sig der over i og af hiertet. Saaledes læse vi om storknæsten i Apostl. Giern. C. 16. v. 29. 34. At der troen paa den Herre Jesum var i hans hierte optændt, hand da med sit gandske huus glædde sig, at hand var bleven troende paa Gud. Hvor nu

saadan glædes kilde oprinder i hiertet, der skal den ogsaa frembyde igiennem munden, saa at den troende taler og vidner om den store herlighed, som hand erkiender i Christo, og ikke agter verdens forsmædelse eller spot, som hand ved saadant frydesfuldt vidnesbyrd maa lade gaae over sig. Alt det saa følger paa troen, lærer os den troende David med sit exempel i Psal. II 6. v. 10. Jeg troer, (siger hand,) derfor taler jeg, men jeg bliver saare plaget.

(3) Fordi nu den troende formedelsest troen erkiender Jesu Christi naade og Gud Faders kjerlighed, og den Hellig Aands deelagtighed, ja den gandske høynlovede Treenigheds hiertelige godhed, som formedelsest Christum kommer over ham, saa fremkommer der af i hiertet en brændende gienkjerlighed, en sønlig indighed og taknemmelighed, som et nyt vidnesbyrd om troen, til hvilken hand finder sig saa høyt at være forpligtet eller forbunden. Hand har nu fattet saadan en hiertelig tilid til sin kiere Gud, som har gjort saa store ting mod ham, at hand strax overgiver sig hannem til en villig indighed, begynder at leve efter hans ord og villie, at affige sin egen onde villie, og forandre sit forrige levnet, og at fornegte alt eget værk, ja hand

hand veed ikke, hvad hand vil gjøre sin Gud til ære, og bevise hannem til en skyldig taknemmelighed, og det gjør ham ont, at hand ikke fandt gjøre mere, som hand dog gierne vilde.

(4) Der af fremkommer videre en sønlig Guds frøgt i hiertet, thi der gaaer troens værk, drift og øvelse videre saaledes: at den troende vogter sig, og seer sig for, at hand ikke igien skal fortørne saa naadig en Fader, og vitterligen gjøre ham noget imod. Guds ord og trusel, særdeles hans brændende kierligheds vidnesbrød gjælder derfor saare meget hos hannem, og naar hand hører eller læser dem, tyffes ham, hand kunde ikke tage tusind tønder guld, og gjøre der imod, men tænker: har min trofaste Gud gjort saa meget for mig, skabt mig, gienløst mig, helliggjort og igiensødt mig, ja dersom noget havde været hønere i hans herte, som tjente til min salighed, da havde saadant ogsaa maalt komme for en dag; ei! hvorfor skulde jeg da ikke igien søge af hiertet at gjøre det, som hannem velbehager, og derfor vogte mig for det, som hannem er mishageligt? Derfor renser hand sig jo mere og mere fra alle endnu vedhengende mangel og alle syndige sædvaner, som hand efter haanden bliver vaer udi Guds lys,

og fordi hand eengang haver smaget Evangelii rene mælk, og erkjendt hvor venlig Herren er 1. Petr. 2. v. 2, 3. Saa er derfor Guds Kierlighed, som den Hellig Aand har udgødet i hans hierte, og der ved har opvakt ham til en brændendes Kierlighed igien, den mægtigste drivere til at arbeide uafslædelig hvad got er, og fører saaledes sin Christendom af evangelii kraft og sødhed. Men derhos legger hand ikke lovens brug aidelles bort, men naar de syndige bevægelser vilde blive hannem forstærke, tager hand ogsaa lovens trusler for sig, og stiller sig selv der af for, at hand formedelst synden, dersom hand efterhenger den, ikke allene skulde fortorne sin saa venlig Gud, men ogsaa maatte befrygte, at hand skulde fratage hannem al sin naade igien, og overgive ham igien dievelen og hans fordømte rige. Paa den maade vogter sig den troende for synd; men dersom hand imod sin villie af Skrøbelighed har forset sig noget, gjør det ham saa ont i hiertet, at hand ikke kand have roe derfor. Det bliver ham altsammen forshævet, hand kaster sig ned for sin Gud, og kiender sig for hannem skydig i sin ulysdighed og forseelse, men beder med et værdigt hierte og grædende øyne sin milde Fader, at hand dog ikke derfor vilde tage sin naade

naade bort fra hannem, men efterdags for-
lene ham krafft til en omhyggeligere forsigtig-
ighed i bønner og vaagenhed.

(5) Af saadan sønlig Gudsfrøgt, som
troen planter i hans hierte, til at vogte sig
for synden, opkommer videre en alvorlig
kamp imod det, som vilde føre ham fra den
daglige tilværelse i Guds naade, og drage ham
til synden, som er: verden med sin vens-
lyst, kjøds lyst og levnets overdaadighed;
forargelige exempier, ond selskab, forsænge-
lig ære, timelig gods; intet af dette agter
hand saa høyt, at hand derved skulde lade
sig afholde fra det begyndte løb, men hand
strider alvorligen der imod, ja dersom hand
og med forsmædelse, forhaanelse, foragtel-
se og forfølgelse skulde belades, og endeligen
aldeles ihjelslaaes, saa lader hand saadant
giernene gaae over sig, thi da er døden ble-
ven hans fælle, og dermed haver hand over-
vunden det altsammen, nemlig dievelen,
verden, synden, forhaanelse og bespottelse,
og intet af disse kand skade ham mere; der-
for bliver og troen kaldet den sejer, som har
overvunden verden, 1. Joh. 5. v. 4. Af
hvilken troens kamp er at see, at med og
hos troen umuelig nogen vitterlig synd
kand bestaae, idet den er dens natur imod,
og derfor strider hand der imod, og kand

ikke lide synden, thi hand er af Gud, men synden er af dievelen. Altså dette er nu farligere at see, at den sande troe

(6) Altiid har den egenfkab, at den forandrer det gandske menniske og indplanter i ham et andet sind og attraa end hand har ver tilforn havt. Thi ved troen bliver hand af et vredes barn, et naades barn, fra mørkheden kommer hand til lyset, fra døden til livet, fra fordømmelsen til saligheden, fra satans rige til Jesu Christi rige; da hand ved ordet bliver i hiertet oplyst, drives til alt got, og i den daglige kamp jo mere og mere til Guds billede fornyes. Og denne kraft og forandring, som troen fører med sig, forklarar og en gudsfrygtig lærere med efterfølgende ord: troen (siger hand) er et gudeligt værk i os, som forandrer os, og fører os ny af Gud, og døder det gamle menniske, gjør os aldeles til andre menniske af hierte, hu og sind og alle kræfter, og fører den hellig Åand med sig; hvilken da som Kierlighedens Åand, udgøder Kierligheden i hans hierte, at hand imod sin næste Åand udflyder i idel Kierligheds gierninger, og bevise derudi sin troe giørlig, Gal. 5. v. 6. Saaledes er den sande troes rette art og egenfkaaber, som Guds Åand i et bodferdigt menniske hos og efter troens optændelse forarbejder, iblant

iblant andre disse. (1.) Alt den holder Christi fortieneste høyt og dyrt; (2.) giver glæde og trøst udi hiertet; (3.) opmuntrer til hiertelig Kierlighed igien, til Indighed og taknemmelighed; (4.) fører en sand gudsfrøgt med sig; (5.) stræder imod verden og synden; og (6.) endeligen forandrer det gandske menneske, og beviser sig giørlig imod sin næste formedelst Kierligheden. Hvor disse egen- skaber ikke ere at finde, der kand man og ikke sige, at der er en levende troe, men ikkun en indbildt troe, som svever paa tungen, ligesom skummet paa vandet, og som slet intet gielder for Gud, intet hjælper eller gjør.

Grund- og Hoved-Regler til den sande troes prøvelse.

I.

Hver af eder, som ikke forsager alt det hand haver, kand ikke være min discipel, Luc. 14. v. 33. Det er den første Grund- og Forberedelses Regel til den sande Christendom: paa gods og blod, skam og forhaanelse, og paa alt, for hvilket ellers naturen frægter sig, skal man frimodelig vove, naar man vil være en god christen.

D 5

2. Jeg

2.

Jeg er vejen og sandheden og livet, der kommer ingen til Faderen, uden ved mig. Joh. 14, 6. Denne er den anden grund- og hoved- regel, nemlig, naar menniskets hjerter er afvendt fra creaturene og sig selv, at det søger al sin hellighed, salighed, fred og glæde, velsøst og ære, rigdom og alt i den Herre Jesu, og formedelft Christum allene tracter at komme til Gud.

3.

Hvofom troer paa mig, som Kristten siger, af hans liv skal flyde levende vands strømme. Joh. 7. v. 38. Denne er den tredje hoved- og grund- regel, nemlig, hvofom saaledes antager den Herre Jesum med en sand troe, hand bliver opfyldt med den Hellig Aands gave, saa at der efter af hans hiertes folde flyder allehaande Aandens gudelige frugter, og mennisket lever i Guds rige, som er retferdighed, fred, og fryd i den Hellig Aand.

4.

Hvofom bliver varagtig indtil enden, hand skal blive salig. Matth. 24. v. 13. Denne er den fjerde grund- og hoved- regel, at man ikke er iblant dem som hensnige sig til fordervelse, men som troe til sielens befrielse. Ebr. 10, v. 38, 39.

G. Hoo

5.

Hvo som ikke tager sit kors, og følger efter mig, hand er mig ikke værd. Matth. 10. v. 38. Denne er den femte grund- og hovedregel, hvor udi dette bliver tilkiendegivet: hvo som ikke med lyst og villig affiger, hvad som staaer kiød og blod vel an, og synes at være beqvemt, ilige maade ikke gierne vil deran, at være andre menniskers skovist, nar og spot, eller lade det jordiske fare, men vil ved sin Christendom, beholde anseelse for verden, og sin mægelighed og syndig sædvane, den er en hyflere, mundchristen, og hand understaae sig ikke at rose sig, at hand hører Christo til, som jo for vor skyld, der vi vare hans fiender, har taget tienstens skikkelse paa sig, og er bleven den allerforagteligste; ja hans skikkelse var hesligere end andre menniskers. Esa. 53. v. 14. Men hvo som (1) intet søger uden at behage den Herre Jesu, (2) og derfor affiger al ting, den har det ret fat, og skal blive ærefuldgiort af sin Frelser.

En